

Sápmi 13.2.2017 klo 7:30 | beaividuvvon 13.2.2017 klo 7:49

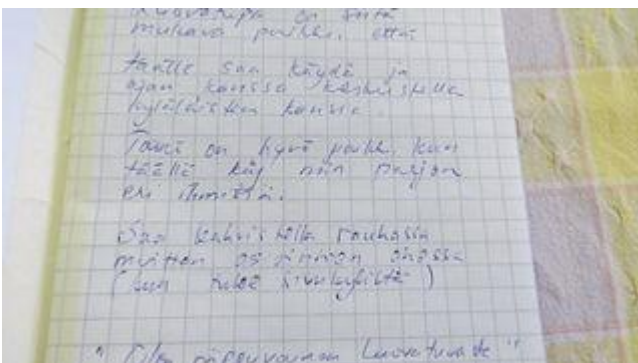
Eanodatlaččat váldet várrugasa optimistalaččat ođđasa Osuusbánkku giddodatoastimis vuostá

Eanodagas ságastahtá gieldda áigumuš oastit Hehtá gilis leahkki Osuusbánkku giddodaga.

Osuusbánkku Hehtá giddodaga oastimis leat Eanodaga gielddas leamašan mánggat mohkit. Dál leat goitge politihkkarat mearridan ahte giddodat ostojuvvo Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

Eanodaga gieldda politihkkarat leat dál hupman, ahte Osuusbánkku Hehtá giddodat ostojuvvo. Osuusbánkku giddodatoastin lea máhcahuvvon Eanodaga gielddaráđđehusa gieđahallamii oba mánggii, ášši lea váidonge gieldda váldostivrra Pentti Mäkitalo doaimmas, muhto dál váldostivrra dáhttu mielde gielddaráđđehus mearridii fas oastit Osuusbánkku giddodaga 175 000 euroin.

Luovatupa guossegirjái lea muhtin guossi čállán, manin Luovatupa lea nu buorre deaivvadanbáiki Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

Vuođustussan giddodaga oastimii leat leamašan gielddaráđđehusas earet eará justa gieldda váldostivrra mearrádus jagi 2017 bušeahhtačoahkkimis geavahit investeremiidda 200 000 euro ja dat, ahte Osuusbánkku giddodaga oastima geažil sáhtá de Eanodaga gieldda guokte boarásmuvvan giddodaga gasku gili giddet: Hehtá boares skuvlla ja dán balddás leahkki giddodaga, gos Kieppi, nuoraid astoáiggi báikki lea. Daid báikkiid giddemiin Eanodaga gieldda seastá 35 000 euro jagis.

Luovatupa lea heahttálaččaid ja doaresbealgiliid ássiid "gillistohpu". Dan galget gieldda plána mielde dál giddet Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

Olluge orui leamen ovdal Eanodaga gielddaráđđehusa manjimus ja loahpalaš mearrádusa sáhka Osuusbánjkku giddodaga oastima birra, eaige buot ságat orron nu miehtemielagat giddodaga oastimii. Duohtavuohta lea, ahte Osuusbánjkku giddodat leat dál okta olggosgollu lassin Eanodaga gielddakonsearnaid giddodagaide, man galgá badjindoallat, jus eai dál dárkilis plánat giddodagaid geavaheapmái leat.

Gielddaráđđehusa Ruoná bellodaga ovddasteaddji Birgitta Eira mielde dárkilis plánat eai leat vel válbmasat, dat válbmanit dál giđa mielde ja dain de dieđihit olbmuid buori áiggis.

"Luovatupa lea orrunlatnja gielddalaččaide"

Boares Heaftá skuvllas otná beavve doaibmá Eanodaga searvegotti, Eanodaga gieldda ja SámiSostera ovttasbargun atnon diŋggaid gávpi, Luovatupa. Sámi Sostera doaibmabagadalli Leena Palojärvi meinne, ahte atnon diŋggaid gávpi lea dego gávppiid vuoládusvuovdimat; dat buktá olbmuid Luovatupai áiggi golahit, gáfestallat ja deaivvadit olmuiguin.

Ná suohtas lea heahttálaš Helena Vaariin ja Helena Valkeapääin Luovatupas, gos soai measta juohke beavve fitnaba Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

– Luovatupas lea álot muhtin, geas lea áigi guldalit.

Árvideamis danin Luovatupa leage nu bivnnuhis báiki nu heahttálaččaide, muhto maiddá doaresbeale giliid olbmuid.

Golbma viššalis Luovatupa guossi, ledje maid gaskavahku bohtán báikki nala, Helena Valkeapää, Kaisa Penannen ja Helena Vaari. Sii hupmet Luovatupa báikki bealis ja ballet, ahte ođđa báiki ii šattaše seammá vuogas go dát.

Helena Valkeapää láve gaskavahkuiđidiin olbmáinis Kaisa Pennasiin bohtit Luovatupai duddjot gáfepussiin iešguđetlágáš koriid. Valkeapää anášii Luovatupa giddema stuora vahágin.

Helena Valkeapää ja Kaisa Pennanen goarruba juohke gaskavahkuiđida gáfepussiin erenomáš gáfepussilávkkaid Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

– Dathan lea dákkár orrunlatnja gielddalaččaide. Dáppe sáhttet fitnat, go fidnet váikko buohcceviesus dahje doaktára luhtte, de sáhttet deike bohtit vuordit ja muđuige dáppe gáfestallat, čohkkohallat olbmuiguin, rápmo dalá Luovatupa Helena Valkeapää.

Son ii oainne, ahte Luovatupa báikin livččii seammá vuogás, jus dan sirddálii eret gili guovddážiis Guovdageainnu luotta gurrii.

– Dieđusge, jus dat duosa Osuusbánjku dálui boadášii, de dalle gávppit ja dearvvášvuođabálvalusat livčče lahka, árvala Valkeapää ođđa Luovatupa saji birra.

Gáfepussiin šaddet fiidná koret go Helena Valkeapää ja Kaisa Pennanen daid stelleba ja goarruba beavdde geahčen. Helena Vaari bohtá sisa ja imaštallá gáfebeavddi otná ságaid, Luovatupa giddema birra. Vaari láve beaivválaččat “varje dag”, dego son ieš lohka, fitnat Luovatupas, daningo doppe leat álot olbmot deaivvadeamis ja dohko ii dárbbas sierra lobi jerrat bohtit guossái.

– Mun lean hárganan dáppe fitnat ja dáppe leat buorit stuora sajit, dáppe mun deaivvan ollu olbmuid ja duot gođđinbealli lea dego sohkar lávcca nala. Olles Luovatupa dálu biras ja heagga heivejit buorebut “gilistobu” vuignii go duot eará giddodagat.

Olbmot ballet, ahte rievdágo Luovatupa doaimma

Sámi Sostera doaimmabagadalli Leena Palojärvi oaidná gielddaráđđehusa Osuusbánjku oastinmearrádusas buriid ja heajos beliid. Heahtá skuvla lea huksejuvvon maŋjel soađi ja duolvačáhce- ja čáhcebohccit leat juo ovdal dagahan lassebergguid Luovatupa láigolaččaide. Vaikko Eanodaga gielddat ii beara láiggu boares skuvlagiddodagas, de álot lea jurdagiin, ahte gokko bokte dálle billahuvvá nu ahte dat ii šat divvojuvvo.

– Dieđusge go Luovatupa lea leamašan gasku gili, olbmot gávdnet dohko ja dohko bohtimii olbmuid lea leamašan vuollegis šielbmá ja doppe lea buorre sadji, rámiida Palojärvi Luovatupa doaimmaid ja báikki.

– Jus ja go álget sirdit dán doaimma juosat eará báikái, de dat doaimmat bohtet rievdat, ahte mot dasto rievdágo beare ollu doaimma, seailugo dat vuollegis šielbma bohtit dán ođđa Luovatupái, ja makkár báiki dát fárrema maŋjel de duođainge lea, jurddahallá Leena Palojärvi, ođđa Luovatupa rievdamii guoskevaš baluid jitnosii.

– Jus mun oččolin válljet de, dieđusge mun válddálín dan Osuusbánjku viesu, go dat lea gasku gili, doppe eai leat tráhpát, olmmoš gávdná dien báikki, dohko lea álki bohtit. Muhto viessun dat lea ihán earálágan siskkobealde, go dat gos mii dál leat, ahte sihkkárit dánna dihte bohtá doaimma rievdat, oktiigeassá fárrema váikkuhusaid Luovatupa doaimmii Palojärvi.

Mot rievdá ođđa báikkis Luovatupa doaibma, dan ii dieđusge oktage sáhte diehtit. Muhto Leena Palojärvi ballá ahte jus báiki unno bearahaga ja báhcá dušše deaivadanbáikin, “steampalastojuvvovitgo” ođđa Luovatupa guossit de sosiáladoaimmahaga áššehažžan?

– Dálá Luovatupa adnondinggaid gávppi manis lea álki bohtit olbmuin sisa ja de don oažžut juohkit iežat jurdagiid ja áššiid doppe ja doppe lea álot muhtimis áigi du guldalit, mitala Palojärvi Luovatupa buriid bálvalusaid birra dain beivviin.

– Dán dihte lea dalá Luovatupa hui dárbbášlaš ja divrras báiki.

Luovatupa doaimma sirdima Heahtá industrijahállii Guovdageainnu luotta gurrii, ii Leena Palojärvi oainne buorin jurddan, daningo dalle leat beare guhkkinn eret giliguovddážiis. Luovatupa uvssaid oažžu dalle Palojärvi mielas giddet.

Dat ahte árvoštalletgo gielddas man bajás Luovatupa dálá doaimma ja geaidda háliidit Osuusbánkku giddodaga láiggut lea fas eará ášši. Eanodaga giella dego earátge davimus Suoma sámigielddat dáistalit ruđaid birra ja garra seastimat leat juohke jahkásaš ságastallan fáddán dain gielddain.

Árvoštalletgo gielddas, ahte leat gildii láiggu máksit mikrofitnodagat, mat galget gasku gili, vai háliiditgo “gillistohpui” buorredáhttolaš áhkuid gáfestallat ja duddjot gáfekássaid? Leago buresveadjin masa Eanodaga giella vuoruhaga iežas giddodagaid láigumis vai váldágo giella ovdalut ruđa vuostá?

Leena Palojärvi árvala, ahte dat leage buorre jearaldat, daningo visot ii sáhte rehkenastit ruđain, ja justa Luovatupa bohtosa ii sáhte Palojärvi mielas rehkenastit ruđain.

– Sihkkarit dárbbášit goit Heahtái dákkár giliviesu. Okta vuodđoáššiin leage, ahte galgágo visot rehkenastit ruđain?

– Unná láigomáksui Luovatupa doaibma ii gal noga, muhto jus galgá fitnodagaiguin álgit gilvalit doaibmabáikkis, de dalle gal Luovatupa doaibma báhcá nubbin, lohká Palojärvi.

Fitnodatdoallit eai leat vel fuolas

Raimo Korkalo lea fitnodatdoalli Heahtá industrijahállas leamašan juo 17 jagi ja son lea oaidnán, mot su fitnodatránnját industrijahállas molsašuvvet. Garra bargu lea leat fitnodatdoalli, muhto ain su Hetta Silver -fitnodat eallá.

Korkalo imáštalla manin giella ii leat daid industrijahállaid divodan heivvolažžan mikrofitnodagaide, vaikko ipmirdage gieldda investerema oastit gili guovddážiis fitnodaide geavahussii báikki.

– Mánngat muinnage humadan ja meinnen ahte jus fal unnit sajít livčče, de sáhtášii fitnodaga deike industrijahállaide cegget.

Korkalo jáhkká, ahte ođđa sajiide gal fitnodagat gávdnujit ja mátkeealahussii go hutká heivvolaš bálvalusa, man vuovdá, de dainna gal Eanodagas birge.

Korkalo gal lea fuolas maid boarásnuvvan nuoraid astoáiggebáikkis, Kieppis, gosa dan meinnejit sirdit.

Kieppi nuoraid astoáiggebáikki ja ođđa vuoktačuohpahatfirkma Hetan Hiushuone giddodat maid giddejuvvo Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

– Jus Osusbánjkku giddodahkii de dat lea buorre, go lea lahka skuvlla ja vel buoret dieđusge, jus skuvllasnai sáhttet nuoraide čujuhit heivvolaš báikki, mii lea eahkediin rabas.

Easka vuoktačuohppan fitnodagain álgán Suvi Turunen váldá ođđasiid giddodagas giddemis ráfalaččat vuostá. Ii songe lean go easká ođđajagimánus lohkan beavdegirjjiin su fitnodaga giddodaga giddemis, muhto ii goitge vel áiggu headásmuvvat mearrádusas.

– Vuorddán vel veháš áigge go jus váldet gielddas oktavuođa muinna ja de jus beasašii ođđa saji geahččat ja plánet.

Vuoktačuohppi Suvi Turunen ii leat fuolas Eanodaga gielddaráđehusa mearrádusas giddet su fitnodaga giddodaga. Luohtevaš mielain vuorda gieldda "áhčiid" oktavuođaváldima Govva: Minna Näkkäljärvi / Yle

– Ollu váikkoha láigu ja dat, ahte bastágo čáhcebohcciid geassit vuohkkasit, de dása ahte gosa son fárra.

Osuusbánjkku giddodat livččii buorre báikkis, Heahtá industrijahállat eai geasut Turusage.

– Aivve optimisttálaš mielain geahčan ovddosguvlui fitnodatdoallin, iihan dat fárren nu máilmmeloahpa leat, Suvi Turunen meinne ja joatká bargguinis.

Kieppi nuoraid astoáiggebáiki seamma giddodagas Suvi Turusiin, nubbe beale seainni fal gullostá morihan. Musihkkajietna gullo čađat seainni Turusa fitnodahkii. Diehtu Kieppi vejolaš giddemis bođii ođđa diehtun ohcci nuoraidbargi Miika Saukkosii

– lihan dás mihkkege, miihan fárret jus gohččot min fárret.

– Jus mun oaččulin sávvat de stuorát sajiide, mas stuorra lanjat livčče buorre nuoraid doibmii, meinne Saukkonen.

Miika Saukkonen lea maid dan oaivilis gal, ahte jus industriijahállii šaddet fárret de dat geahpida nuoraid fitnama Kieppis, erenomážit nuorat mánáid fitnama. Osuusbánkku giddodat leat buoret molsaeaktu sunai mielas dahje justa gasku gili goitge.